

Umro je Edvard Kardelj (1910 – 1979)

Bogato revolucionarno djelo ugrađeno u naše društveno biće

(Izjava druga Tita povodom smrti Edvarda Kardelja)

Duboko sam potresen tužnom viješću o smrti našeg dragog druga Edvarda Kardelja — Bevca, koja nas je zatekla daleko od domovine. Smrt druga Kardelja, člana Predsjedništva SFRJ i Predsjedništva CK SKJ, je ogroman i nenadoknativ gubitak za naš Savez komunista i našu jugoslovensku socijalističku zajednicu, za sve narode i narodnosti naše zemlje, za sve radne ljude i građane Jugoslavije.

Drug Kardelj je pola vijeka vojnik našeg revolucionarnog pokreta, nepokolebljivi borac koji nije znao za uzmicanje i predahe. Za revolucionarni put opredijelio se u svojoj mladosti, da bi zatim izdržao sve torture nenarodnih režima, iskusio sve teškoće i opasnosti ilegalnog rada i prošao kroz sve bitke oslobodilačkog rata.

Kao napredni intelektualac stavio se u službu radničke klase ostajući od početka do kraja u prvim redovima borbe za njene interese i prava. Tako je i veoma rano postao jedna od vodećih ličnosti njene avangarde — Komunističke partije Jugoslavije.

Mene lično sa drugom Bevcom vezuje više od četiri decenije rada i borbe na teškom i časnom revolucionarnom putu.

Bile su to četiri decenije naše prisne i nepomućene saradnje uvijek, do poslednjeg dana, prožete razumijevanjem i dubokim međusobnim povjerenjem, zasnovane na punom jedinstvu misli i akcije u svim fazama naše revolucije i socijalističke izgradnje. Ja sam u Edvardu Kardelju imao snažan oslonac još u onim teškim predratnim godinama borbe za čistotu i konsolidaciju naše partije, kao i docnije u pripremama narodnooslobodilačke borbe. Sa izuzetnim darom revolucionara, on je učestvovao u izgradnji strategije našeg pokreta, posebno u stvaranju našeg fronta svih demokratskih i patri-

otskih snaga, pred nastupajućim opasnostima od fašizma za koje smo svi znali da se neće moći izbjeći. U ratu se isticao hrabrošću, dubokom misaonošću i aktivnošću u stvaranju nove narodne vlasti i postavljanju temelja nove federativne i demokratske zajednice ravnopravnih naroda i narodnosti Jugoslavije.

Sa čvrstinom i upornošću prekaljenog komunista i sa izvanrednim stvaralačkim poimanjem marksizma, Edvard Kardelj je za sve vrijeme u poslijeratnom periodu nosio ogromno breme u izgradnji zemlje i njenom socijalističkom samoupravnom razvitku, u učvršćivanju naše nezavisnosti. Ja se naročito sjećam naših razgovora u prelomnim trenucima našeg revolucionarnog razvoja. Sjećam se sa koliko je žara učestvovao u pripremama za uvođenje samoupravljanja, sa koliko je duboke analitičnosti osvjetljavao procese u unutrašnjem i međunarodnom razvoju u vrijeme donošenja programa Saveza komunista Jugoslavije koji ni posle dvadeset godina nije ništa izgubio na značaju i aktuelnosti.

Izuzetno veliki bili su uloga i doprinos druga Kardelja u izgradnji društveno-ekonomskog i političkog sistema naše socijalističke samoupravne zajednice u svim ustavnim reformama, donošenju novog Ustava, u razvoju i stalnom jačanju sistema neposredne socijalističke demokratije i vlasti radničke klase.

Edvard Kardelj bio mi je najbliži saradnik i u aktivnostima na spoljnopolićkom planu, u jačanju nezavisnog položaja naše zemlje u svijetu, u izgrađivanju i sprovođenju politike nesvrstanosti, u borbi za demokratske i ravnopravne odnose između radničkih, komunističkih i drugih progresivnih partija i pokreta i uopće između naroda i zemalja u svijetu. Njegova izuzetna teoretska i analitička sposobnost i u ovoj oblasti došla je do punog izražaja.

Jednom rječju, doprinos dragog druga Bevca našoj revoluciji je ogroman. On je dao neprocenjivi prilog njenom kontinuitetu i njenoj humanističkoj i demokratskoj sadržini. Bratstvo i jedinstvo duboko je prožimalo njegovo biće i njegovo djelo. Zato je i uživao toliku ljubav i nepodijeljeno poštovanje ne samo svojih saboraca, nego i svih naroda i narodnosti naše socijalističke zajednice. Drug Kardelj je dao ogroman doprinos razvoju teorije o nacionalnom pitanju. Sve mu je to donijelo veliki ugled i u svijetu.

Ličnost Edvarda Kardelja simbolizuje beskompromisnog borca, jednostavnog i skromnog čovjeka i druga, tihog i neumornog radnika. Odavno je opaka bolest potkopala njegov organizam, ali nije mogla smanjiti njegovu stvaralačku aktivnost.

Često smo se u posljednje vrijeme pitali odakle mu ta silna snaga i čudna energija. Bio je heroj u dugogodišnjoj revolucionarnoj borbi, ostao je heroj do posljednjeg daha.

Njegovo bogato revolucionarno djelo duboko je ugrađeno u naše društveno biće, u temelje naše zajednice, i zato je ono trajno. A njegov svijetli lik služioće generacijama, kao nadahnuće i primjer dosljednog komunista, neumornog revolucionara i divnog čovjeka.

Neka je slava i hvala drugu Edvardu Kardelju.

Saopštenje Predsedništva SFRJ i Predsedništva Centralnog komiteta Saveza komunista Jugoslavije

Socijalistička Federativna Republika Jugoslavija, Savez komunista Jugoslavije, radnička klasa, radni ljudi, narodi i narodnosti naše zemlje izgubili su svoga velikog sina — druga Edvarda Kardelja, člana Predsedništva SFRJ i Predsedništva CK SKJ, državnika, revolucionara, narodnog heroja, junaka socijalističkog rada, naučnika i mislioca. Neumitna smrt otrgla je iz naših redova velikana socijalističke revolucionarne misli i prakse, čije će delo zauvek ostati jedno od najdragocenijih nasleđa naše borbe za socijalizam i socijalističko samoupravljanje, osvetljavajući kao neugasiva baklja dalje puteve ka konačnom oslobođenju rada, radničke klase, naroda i čoveka.

Član KPJ i SKJ više od pet decenija, prvi saborac druga Tita još od 1934. godine, član Centralnog komiteta KPJ od 1937. godine, drug Edvard Kardelj je u najvećoj mogućoj meri oličavao komunistu i revolucionara u istoriji naše Partije sa drugom Titom na čelu, ispunjenoj neprekidnim teškim bitkama, ali i odlučujućim pobedama u borbi za stvar nacionalne i ljudske slobode i nezavisnosti, za stvar revolucije i socijalizma, za mir i društveni napredak u svetu.

Tim plemenitim ciljevima drug Kardelj je darovao celog sebe i ceo svoj život do poslednjeg daha — nepokolebljivost i neumorno pregalaštvo revolucionara, duboko razumevanje unutrašnjih zakonitosti i pokretačkih snaga društvenog kretanja, blistavi i prodorni um velikog marksističkog teoretičara, vizionarsku snagu i smelost stra-